

Underkastet og undergitt

Andakt i anledning *Global uke mot moderne slaveri*

Pater Hallvard Thomas Hole, OFM

Underkastelse og undergivelse gir oss neppe gode assosiasjoner, men leder heller tankene til de mørkeste delene av menneskeslektens historie. Ikke bare enkeltmennesker, men også hele folkeslag har fått sine liv preget av andres egenrådighet, herskesyke og korrupsjon av makt. Synden har sin kilde i mennesket, men er ikke begrenset til det menneskelige. Den kan ramme alle ting som mennesket er i kontakt med; mennesker, dyr og hele skaperverket. Alt fra slaveri til rovdrift på mennesker, dyr og natur, har sitt utspring i dette.

I encyklikaen¹ *Laudato si'* peker pave Frans nettopp på det syndige menneskets forvrengte forståelse av befalingen «de skal råde over». Han minner oss på at dette har brakt oss ut i uføre (jf. nr. 66) og at roten til våre vanskeligheter sitter i mennesket selv. Med synden skaper vi et skille mellom oss selv og alt rundt oss. Skillet mellom Gud og oss oppstod da mennesket ville erstatte Gud med seg selv. Når mennesket hadde opphøyet seg selv til guddom, begynte det å gjøre forskjell på folk (se Jakobs brev 2,1) og tillot seg å herske over og utnytte andre.

Synden satte mennesket ut av stand til å være sant menneske i ord og handling. Et radikalt oppbrudd med egenopphøyelsen er nødvendig for å komme på sporet av en mer human forståelse og behandling av hverandre og verden. Paradoksalt nok kan derfor ordene underkastelse og undergivelse være nøkler til å forstå hvilken retning vi skal bevege oss. Jesus står for dette radikale oppbruddet. Gud var han, sant menneske ble han. I motsetning til resten av menneskeslekten, som tidlig ville tilrøve seg guddomsrett, var det for ham ikke et rov å være Gud lik. Likevel stod han fram som menneske, «fornedret seg selv og ble lydige til døden, ja, døden på korset.» (Fil 2,7b-8). Apostelen Paulus oppmuntrer oss derfor til å ha samme sinnelag som Jesus; være ydmyke og sette andre høyere enn oss selv.

Paven trekker frem Frans av Assisi som et eksempel på at det delvis er mulig å gjenopprette den paradisiske harmoni i verden. Selv om vi aldri kommer tilbake dit, viste Frans likevel med all tydelighet at den radikalitet som oppbruddet med synden krever, faktisk er mulig. Han viste oss at det er mulig å gjøre apostelens ord til virkelighet. Han lot Kristi sinnelag prege hele sitt liv, og derfor kunne han komme til det radikale standpunkt som transformerte ham selv og brøt ned syndens kunstige skillelinjer:

Den hellige lydighet...

gjør mennesket underkastet og undergitt

¹ Pavelige rundskriv lansert i Roma 2015 <http://www.katolsk.no/nyheter/2015/06/laudato-si>

alle mennesker som er i verden,
og ikke bare menneskene,
men også alle tamme og ville dyr,
så de kan gjøre med det hva de vil,
så mye som de får tillatelse til ovenfra av Herren.
(*Hilsen til dydene*, 14.16-18).

To ting gjør dette standpunktet radikalt og viser samtidig at det rett og slett er den kristne åpenbaringen i seg selv som er banebrytende, slik den har blitt forkynt siden apostlenes tid. Først og fremst er Herrens vilje det avgjørende paradigmet. Det strekker seg helt inn i kjernen av det menneskelige drama og når sitt høydepunkt idet Jesus overgir seg til Gud Faderen: Ikke som jeg vil, bare som du vil! (Matt 26,39).

Det andre er fastholdelsen av at Gud har gitt sin vilje til kjenne gjennom hele sitt skaperverk. Tradisjonelt er det blitt forklart gjennom naturens lovmessighet, noe som kan være egnet for misforståelser dersom verden kun oppfattes som noe konstant og uforanderlig. Frans derimot, forstår dette forholdet dynamisk, som en vekselvirkning, og mennesket må lytte oppmerksomt til alle ting for å underkaste og undergi seg Guds vilje.

Når Gud åpenbarer sin vilje, både gjennom Sønnen som ble menneske, gjennom vår neste og i hele verden, kaller det på menneskets respons; den hellige lydighet. Dette gjensidige forhold kaster et velsignelsesrikt lys, ikke bare på fortidens feil og mangler, men på verden og mennesker i dag. Det første skritt mot et radikalt oppbrudd med synden må være forsoning med Gud gjennom den død Kristus led for våre synders skyld. I Kristus er vi kalt til å forsone oss med hverandre og verden på den måte han viste oss.

Å være «underkastet og undergitt» betyr med andre ord å være **trofast mot Guds kjærlige plan slik Kristus var det**. Forsoningen i ham fyller oss med et håp som langt overskrider menneskelige planer, og langt overgår menneskets forhåpninger om rettferdighet. Livet i Kristus og det radikale oppbrudd med synden betyr nemlig at det er håp om forsoning - mellom Stefanus og Paulus², mellom offer og overgriper, mellom slave og slavedriver, mellom fattig og rik.

² Apostlenes gjerninger 7, 54